یادداشت

همراه ثابت قدم

حمیدشاه‌آبادی
معاون سیمای رسانه ملی

تأسیس روزنامه جام‌جم، نقطه عطفی در تاریخ رسانه کشور است، چراکه زمانی پا به عرصه وجود گذاشت که جریان‌های سیاسی خاص با استفاده از روزنامه‌های زنجیره‌ای ارزش‌های انقلاب اسلامی را مورد هجمه قرار داده‌بودند. روزنامه جام‌جم به عنوان یار مکتوب رسانه ملی، طی ۲۲ سال همواره در مواجهه با مسائل روز جامعه کنش‌مند بوده و توانسته به عنوان یک رسانه صادق و معتبر، معتمد مردم باشد. روزنامه جام‌جم در عین جوانی، باتجربه هم هست. چون هم طراوت و جذابیت خود را حفظ کرده و همان طور که از یک روزنامه انتظار می‌رود مطابق شرایط و سلایق روز جامعه، خودش را به‌روزرسانی می‌کند و هم پختگی و متانت در عملش پیداست. این روزنامه ثابت کرده که می‌توان با حفظ اصول و هنجارها، نوآور بود و سلایق و طیف‌های مختلف مردم را در برگرفت.

در این شرایط که صداوسیما در صف اول جنگ رسانه‌ای قرار دارد و مسؤولیت حفاظت از مردم و مرزهای فرهنگی کشور در مقابل ناهنجاری‌های مخرب را دارد، نقش مهم روزنامه‌ای چون جام‌جم نیز به عنوان بال دیگر رسانه ملی برجسته‌تر از همیشه به نظر می‌رسد، به ویژه امروز که طلیعه گام دوم انقلاب اسلامی است و جهاد تبیین یکی از شاهراه‌های تحقق آرمان‌های چله‌دوم انقلاب است و ساخت تمدن نوین اسلامی و ایرانی است.

بدون تردید روزنامه وزینی چون جام‌جم که متعهد به حقیقت و در تلاش برای پاسداشت آرمان‌ها و ارزش‌هاست، در این راه، همراهی ثابت قدم و امیدبخش است. این همراهی برای معاونت سیما از اهمیت بیشتری برخوردار است، چرا که روزنامه جام‌جم با اختصاص بخش ثابت رسانه، پل ارتباطی خوب و موثر بین جعبه جادو و عموم مخاطبان است. این بخش ضمن انعکاس اخبار برنامه‌ها و سریال‌های سیما، در مقام یک منتقد منصف و خیرخواه، کمک حال تلویزیون نیز بوده‌است. جا دارد از روحا... رجایی عزیز، سردبیر فقید روزنامه جام‌جم هم یاد کنم که نقش موثری در حرکت رو به جلوی این روزنامه داشت و یک روزنامه‌نگار شریف و خوشنام بود. همچنین فرا رسیدن بیست‌ودومین سالگرد تأسیس روزنامه جام‌جم را خدمت مدیر مسؤول، سردبیر، همه دبیران، خبرنگاران، عکاسان و کارکنان روزنامه وزین جام‌جم تبریک عرض می‌کنم.

یاد

حسین قندی هنرشگفت تیتر

مگر می‌توان حرفی از روزنامه‌نگاری زد و یاد و نام حسین قندی به میان نیاید و اصلا مگر می‌شود نام او را بدون پیشوند استاد به کار برد. او که از استادان نامور روزنامه‌نگاری ایران بود، سال‌ها در کسوت دبیر خبر تحریریه روزنامه جام‌جم و بعدتر به عنوان معاون ضمائم در جام‌جم بود و رد حضور او را به‌راحتی می‌توان در تیترهای گزنده و درست در صفحات اول روزنامه جام‌جم به چشم دید. برای اهالی جام‌جم بعد از هنر تیترزنی و خبرنویسی‌اش، خنده متین و آرامی که روی صورتش همیشه دیده می‌شد، یادآور حضور او بود و بس.

محمد دهقانی نکته‌سنج

۳۴ سال حضور در تحریریه روزنامه کیهان که همراه بود با چهار دوره سردبیری این روزنامه و البته حضور موثرش در روزنامه جام‌جم و روزنامه‌هایی همچون صدای عدالت و عصر آزادگان، تنهاگوشه‌ای از حضور این استاد روزنامه‌نگاری در این عرصه است. در همان روزهای ابتدایی تولد جام‌جم، حضور او در یک تحریریه جوان، بسیار کارآمد بود و راه و چاه این مسیر را به بسیاری از اهالی جام‌جم آموخت. سختگیری ذاتی‌اش از مولفه‌های ثابت روزنامه‌نگاران نسل قدیم است، سختگیری‌ای که بی‌تعارف برای همه اهالی تحریریه یکسان بود.

روزگار جوانی جام‌جم

نگاهی به برخی از صفحات به‌یادماندنی روزنامه جام‌جم طی ۲۲ سال گذشته

این‌که روزنامه‌ای در میان هجمه بی‌شمار تعداد روزنامه‌های دیگر در ذهن‌ها بماند شاید به ظاهر ساده به نظر آید اما می‌دانیم این اتفاق به سادگی امکان‌پذیر نیست. رخدادهای مهم، زاویه‌های تازه‌ای در پرداخت به آنها پیش رویمان می‌گذارد و همین باعث می‌شود متفاوت دیدن آن اتفاق شما را از این جنبه در ذهن مخاطبان ثبت کند. همین موضوع است که باعث شده با نگاهی به گذشته به این فکر کنیم که کدام یک از صفحات روزنامه جام‌جم طی این ۲۲ سال گذشته در ذهن ما و البته مخاطبان باقی مانده‌است.

چرا جام‌جم؟

سال اول. شماره اول. ۱۰ اردیبهشت ۱۳۷۹

در رقابت «ترین‌ها» همیشه اولین بودن، شیرینی دیگری دارد. اولین شماره از روزنامه‌ای که حالا وارد بیست و سومین سال انتشارش شده یک بازگشت به گذشته شیرین است. تنیده به حسی نوستالژی و البته مشخص کننده این‌که از کجا به اینجا رسیده‌ایم. اولین شماره روزنامه جام‌جم هم همین حال و هوا را دارد، شماره‌ای که در روز شنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۷۹ منتشر شد و عکس و گزارش اصلی آن هم اختصاص داشت به حرف‌های خسرو شکیبایی از پشت صحنه سریال تفنگ سرپر. سرمقاله این شماره هم جالب توجه است، سرمقاله‌ای بی‌نام با تیتر «چرا جام‌جم» که البته برای فهم آن باید شرایط اجتماعی و رسانه‌ای آن روزهای ایران را هم در نظر گرفت. سرمقاله‌ای در آن که گفته شده انتشار روزنامه جام‌جم نه‌فقط مغایرتی با ماموریت‌های چندرسانه‌ای ندارد بلکه فرضی ضروری است. این ادعا البته کمی بعدتر با رسیدن به تیراژ ۴۵۰هزار نسخه‌ای به اثبات رسید.

انفجار

سال دوم. شماره ۲۱.۳۹۳ شهریور ۱۳۸۰

شاید معروف‌ترین صفحه اول روزنامه جام‌جم مربوط به حادثه ۱۱سپتامبر باشد. در میانه‌های شهریور گرم سال ۸۰ و پس از حادثه ۱۱سپتامبر، جام‌جم برای آن از تیتر یک کلمه‌ای «انفجار» استفاده کرد؛ تیتری که البته بعدها در فضای رسانه‌ای ایران مشهور شد. یک اتفاق ثابت همچون حادثه ۱۱سپتامبر می‌تواند سنجه مناسبی برای مقایسه عملکرد روزنامه‌ها در نگاه به آن حادثه باشد و حداقل حالا و پس از گذشت دودهه از آن روز، ثابت شده که جام‌جم توانسته در خیل عظیم رسانه‌های آن روزها تیتری ماندگار از خود ثبت کند. مجید رضاییان به عنوان سردبیر آن روزهای جام‌جم هنوز در رابطه با انتخاب این تیتر حرف می‌زند.

سلام به جام جهانی

سال چهاردهم. شماره ۳۷۲۰. ۲۹ خرداد ۱۳۹۲

پرواضح است که روزنامه‌ها همچون یک تقویم از حال و روز اجتماعی گواهی می‌دهند، شادی‌ها و غم‌های جمعی ظهور آشکاری در صفحه‌های یک روزنامه جام‌جم دارد. از شادمانی‌های ثابت جمعی، در همه این ۲۳سال، راهیابی تیم ملی فوتبال ایران به جام جهانی بوده‌است. از همان راهیابی ایران به جام جهانی فرانسه از سال ۷۶ گرفته تا راهیابی تراژیک ایران در سال ۱۳۹۲. وجه مشترک این شادمانی‌ها مشخص نبودن این راهیابی‌ها تا لحظه‌های آخر بوده‌است. گل رضا قوچان‌نژاد در کشور کره به تیم ملی این کشور و البته حواشی و توهین‌های مربی تیم کره باعث شد شادمانی این صعود دوچندان شود و همین موضوع در صفحه یک روزنامه جام‌جم آن روزها نمود آشکارتری دارد. عکسی پر حس و حال از شادمانی اعضای تیم ملی در کره که پرچم به دست رو به دوربین فریاد می‌زنند با تیتری که داخل عکس ثبت شده حالا یکی از صفحات دوست داشتنی جام‌جم طی این سال‌هاست.

بم مدفون شد

سال چهارم. شماره ۶.۱۰۴۵ دی ۱۳۸۲

جام‌جم آن روز، رنگ سیاه به خود می‌گیرد. درست فردای زلزله مهیب بم تصاویری از این زلزله تلخ با پیش‌زمینه رنگ سیاه و با تیتر «بم مدفون شد» منتشر می‌شود. هر چند پیش از این شماره هم سابقه محوریت عکس در نیم‌تای بالای صفحه جام‌جم وجود داشت اما روزنامه آن روز با محوریت این اتفاق یکی از صفحات ماندگار در طول ۲۳سال گذشته بوده‌است. در کنار عکس یک، پیام رهبر معظم انقلاب در تسلیت به خانواده‌های داغدار بم و خطاب به دستگاه‌های مسؤول منتشر شده‌است. با این‌که خبرنگاران اعزامی روزنامه، شبانه‌روز در شهر بم حاضر بودند اما آن دو سه روز سعی شد بیشتر دل به انتشار عکس‌ها بدهیم که خود، گویای همه ابعاد و اعماق درد و فاجعه بودند.

ورجایی عفوک

سال بیست و یکم. شماره ۳۱.۵۷۱۱ تیر ۱۳۹۹

تنها روزهایی که صفحه یک به خود جام‌جم اختصاص داشته مربوط به سالگردهای روزنامه جام‌جم بوده‌است. حتی در همه این ۲۳ سال هم این اتفاق به‌صورت ثابت تکرار نشده‌است و تنها در چند مورد بوده که عکس و تصویری از اهالی جام‌جم بر تارک صفحه یک نقش بسته است اما این موضوع یک استثنا دارد و آن هم مربوط به فقدان تلخ و اندوهبار سردبیر جام‌جم در تیرماه سال ۹۹ است. روحا... رجایی که روزنامه‌نگار خوشنامی بود، تازه بر صندلی سردبیری روزنامه جام‌جم نشسته‌بود که فراگیری کرونا در ایران شیوع پیدا کرد اما خیلی زود و ناگهانی نام او به عنوان یکی از قربانیان این بیماری در آمار قربانیان کرونا ثبت شد و روزنامه جام‌جم و اهالی رسانه را داغدار کرد.

انتقام

سال بیستم. شماره ۱۴.۵۵۶۷ دی ۱۳۹۸

در همه این سال‌ها، کم بوده که تیتری یک کلمه‌ای در روزنامه جام‌جم ثبت شود، جالب‌تر این‌که عکسی تمام صفحه (فول پیج) هم کمتر بوده که در همه این ۲۳ سال در صفحه یک ثبت شود اما این دو اتفاق همزمان در یک روز تلخ برای ایران افتاد. شماره ۱۴ دی ۱۳۹۸ روزنامه جام‌جم به تصویری از سردار دل‌ها شهید قاسم سلیمانی مزین شده‌است و تیتر روزنامه هم برای آن روز «انتقام» است. البته در کنار این تیتر علامت هشتگ هم ثبت شده که هشتگ پرطرفداری در فضای مجازی شد. این صفحه هم با اندوه از صفحات مانای جام‌جم در همه این سال‌هاست. تیتری که برگرفته از فرمایشات رهبر معظم انقلاب است؛ جمله‌ای که در زیر تیتر یک جام‌جم هم قید شده‌است؛ «انتقام سخت در انتظار جنایتکاران خواهد بود.»

باشما ۲۰ شدیم

سال بیست و یکم. شماره ۱۱.۵۶۴۸ اردیبهشت ۱۳۹۹

در همه این سال‌ها در سالگرد انتشار روزنامه می‌توان آثاری از این اتفاق را در صفحه‌های روزنامه به چشم دید، به‌عنوان مثال، هفتمین سالگرد روزنامه همراه است با انتشار عکسی در صفحه اول، سال‌های بعد محدود است به ذکر خاطره‌ای، دهمین سال انتشار هم عکس یک روزنامه به همین موضوع اختصاص دارد اما شماره ویژه سالگرد انتشار روزنامه برای ما اهالی جام‌جم بدون شک بیستمین سالگرد روزنامه جام‌جم است. ۲۰ همیشه عدد جذابی در گذر عمر بوده و همین سال مبدا ورود جام‌جم به دوران جوانی است. عکس یک روزنامه اهالی جام‌جم را در بالکن ساختمان میرداماد نشان می‌دهد و تیتر یک هم مخصوص همین اتفاق است. «با شما ۲۰ شدیم» تیتر آن روز ماست.

پرواز ناتمام خبرنگاران

سال ششم. شماره ۱۶.۱۶۰۰ آذر ۱۳۸۴

برخی از اهالی رسانه معتقدند خبری، خبر است که بد باشد. البته این گزاره بیشتر از این‌که یک تئوری علمی باشد به ضرب‌المثلی در میان روزنامه‌نگاران مشهور است. یکی از این اخبار تلخ که البته هنوز هم با گذشت سال‌ها برای اهالی رسانه تازه است، سقوط هواپیمای حامل روزنامه‌نگاران بود؛ اتفاقی که جامعه سیاه به تن اهالی رسانه پوشاند. ۱۶آذر ۱۳۹۲ نیم‌تای بالای روزنامه جام‌جم اختصاص دارد به تصویری پاناروما‌یی از محل سقوط هواپیمای حامل خبرنگاران در شهرک توحید تهران، حادثه‌ای که به کشته‌شدن تمام سرنشینان هواپیما منجر شد. تیتر روزنامه جام‌جم آن روز به پیوست عکس حادثه و البته با پیش‌زمینه‌ای سیاه این است ؛«پرواز ناتمام خبرنگاران».

صدای یک سکوت

ازماندگارترین ضمیمه‌های جام‌جم هم یکی همین «قاب کوچک» است، ضمیمه‌ای که با محوریت سینما و تلویزیون از همان ابتدای سال ۱۳۸۰ منتشر شد. سرمقاله اول این ضمیمه این‌طور آغاز شده «از این دوشنبه و شاید تا همیشه دوشنبه‌های دیگر، قاب کوچک به دست شما می‌رسد»

اگر بخواهیم

ضمیمه ورزشی میدان هم در طول انتشار دو ساله‌اش (از سال ۸۰ تا ۸۲) مخاطبان ثابتی داشت. در مقدمه اولین شماره آمده‌است «در عرصه تعدد نشریات ورزشی هنوز هم فضایی برای پرواز و عرصه‌ای برای حضور به گونه‌ای دیگر وجود دارد.»

چگونه زندگی کنیم؟

اولین شماره از چاردیواری روز یکشنبه ۵خرداد ۱۳۸۱ یعنی کمی بیش از دو سال از انتشار روزنامه منتشر شده‌است. چاردیواری قرار بود به مسائل اجتماعی با محوریت خانواده‌ها بپردازد و آن‌طور که در همان شماره اول گفته شده «چاردیواری آمده‌است تا در داخل خانه شما مهمان‌تان باشد.»

ضدآفتاب را پاک کنید!

«حکیم» طی دو سال انتشار هفتگی‌اش شامل اطلاعات و گزارش‌های مربوط به حوزه سلامت و پزشکی است، حالا که نگاهی به شماره‌های حکیم می‌کنیم، متوجه لزوم انتشار چنین ضمیمه‌ای می‌شویم آن هم با پشت سر گذاشتن تجربه تلخی به نام کرونا.

به یاد شازده کوچولوی عزیز

ضمیمه نسل سوم، از آن دست ضمایم پرطرفدار روزنامه جام‌جم بود که هفت سال انتشار هفتگی آن طول کشید. البته هرچه مخاطبان این ضمیمه (یعنی همان متولدان نسل سوم انقلاب) کمتر شد از اقبال این ضمیمه هم کاسته شد.